

هژمار (٩٤)
نيسان ٢٠٠٧
بها (٥٠٠)
دينارن

٧٨ سقفوره

Elmed birî

پروز بيت

9 ساليا كوڤارا سقوره

22/4/1998

109 ساليا روژناما كوردستان

22/4/1898

دەزگەھى خانى يى روشنبىرى و راگەياندى

تېلەفون سەرنقىسكارى: ۷۶۰۴۰۳۰ موبایل: ۴۵۹۴۴۶۲

تېلەفون رېشەبەرىنى: ۷۲۴۰۱۹۲

خوداننى ئىمتىيازى
فاضل عمر صالح

سەرنقىسكار
سەلام بالايى

e-mail: balayi_selam@yahoo.com

سكرتىرا نقىسىنى
پەروىن عبدالعزىز

پىداچوونا زمانى
مەسعود خالد كولى

دەرهىنانا ھونەرى
ستار على
محمد ملا حمدى

mehemed_sersink@hotmail.com

نىگار كىش

نەھمەد بىرى

ehmedbiri@yahoo.com

بەلاقمەرىن نىگانە

نقىسكىگەھا نزار

تەنقىت بائىرەھىنا ھونەرى

موبایل: ۴۵۹۴۴۶۲

doski@yahoo.com
NIZAR

www.eduhok.net/sivore

e_mail: sivore@eduhok.net

سوپاسى بۆ ۋەزارەتا رەۋشەنبىرى يا ھكۈمەتا ھەرىما كوردستانى ژ بۆ ھارىكارىا وان د
چاپكرنا كۆھارا سقۆره دا.

سىبار مەسعود

چه وا فلمی سینه مایی هاته چیکرن؟

د زمانین ئه وروپی دا دبیزنه فلمی سینه مایی (وینین لڤوک) و چیکرنا فان وینا فه دگه رت بو دهان سالان بهری ئه هرو.

ل سالین (۱۸۸۰ هه تا ۱۸۸۹) گه له ک تاقیکرن لسهر وینین لڤوک هاتنه کرن، بو نموونه دهان کامیرا فیکرا وینه ژ غاردانا هه سپه کی ب تنی دگرتن. و ل دویمه مایا سالا (۱۸۸۹) ی فلمی بازنه یی هاته چیکرن. و پاشی هنده ک جوړین کامیرا هاتنه چیکرن کو ژ دیمه نه کی چه ندین وینین جودا - جودا لسهر فلمه کی بازنه یی دگرتن و پاشی ئه و وینه دهاته نیشانان.

ئیکه مین فلمی چیروکی ل سالا (۱۹۰۲) زایینی ل تاقیگه ها (ئیدیسون) ی هاته چیکرن. نافی فی فلمی (دزیا مهزن د نافه شه مهنده فری دا) بوو، و گه له ک که یفا ته ماشه فانان ئینا. ئه فه فلمه د بن خیشه تین رهشین دژی رو ناهین فه دهاته نیشانان.

ئیکه مین سینه ما ل چریا دووی یا سالا (۱۹۰۵) ی ل باژیری (پیتسبورگ) سهر ب ویلایه تا (په نسلفانیا) فه ل وهلاتی ئه مریکا هاته چیکرن. خودانین وی، نه دگوتنی (سینه ما)، به لکو وان دگوتنی (نیکلودئون). پشتی فی پینگافی ئیدی ب دمه کی کیم زهنگین و سینه ماکاران چه ندین (نیکلودئون) ین دی ل سهرانسهری باژیرین ئه مریکا فه کرن و خه لکی ب گهرمی پیشوازی ل فی بزافی کرن و ژ دل و مه رهق دجوونه پیش فلمین سینه مایی فه.

سهره تا پرانیا فان فلما ل باژیرین (نیویورک) و (نیوجیرسی) دهاته چیکرن، لی پاشی، نانکو ژ سالا (۱۹۱۲) ی و هیرفه فلمین سینه مایی ل باژیری (هولیوود) هاتنه چیکرن، کو نوکه ئه فه باژیره یی بوویه سه نته ری جیهانی بو فلمین سینه مایی، و هزاران سینه ماکار و دهرینه ر و زارقه که رین جیهانی یی ل ویری خرغه بووین و سالانه زی فلمین بزاره یین جیهانی ل ویری دهینه نیشانان و به شداری به ریکانان دبن.

ناف

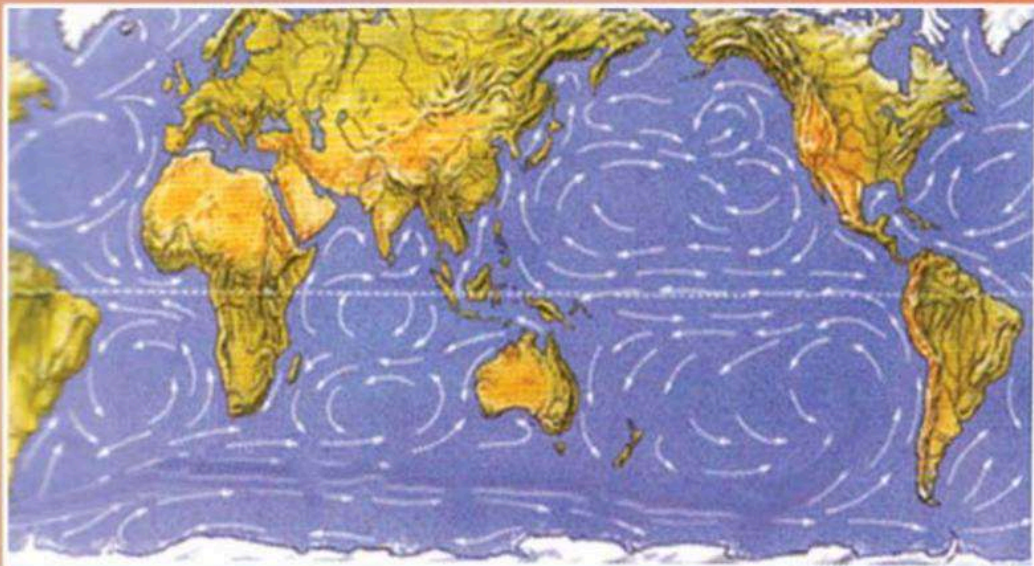
مه پيشتر گوتبوو کو سی باهرین نهردی نافه و باهرهك ژى ناخه. ل خواری دی زانین کا نهو ناف ل کیری به لافه:

- ۹۷٪ نافیا د دمريا و ئوقیانوسان دا. نه فریژهیا نافی ههمی سویره.

- ۲،۵٪ نافا شرینا سهر نهرده.

- ۰،۵٪ ژى یان یا د ناف شینکاتی و نهتموسفوری دا، یانژی یان ل بن نهردی.

دهمی نه م دبیزین (نافا شرین) مه بهست ژى نه نهوه کو شهکر یا د ناف دا، بهلکو هندى ریژا خوی (سویراتی) د ناف نافى دا کیتر بت پهیفا (شرینی) ژیرا دهیت بکار نیان.

* بۇچى رەنگى ئاقى شىنە؟

مەد بابەتتىن چوويى دا گوتبوو جىهان ب رەنگى شىن دەھىتە دىتن و لىقىرە ئەم دى زاننن كا بۇچى ئاق بۇخو شىن ديار دكەت، ئەرى رەنگى ئاقى يى شىنە، يانزى ھۇكارەكى دى ھەيە؟
د بەرسۇدا دى بىزىن: نەخىر، ئاق بۇخو نە شىنە، بەلكو ئاق بى رەنگە. رەنگى شىن ژ نەگەرى سىبەر و رۇناھىنى يە و ھندى ئاق كويتر بىت دى رەنگى وى يى شىن ژى تارىتر بىت و بەرۇقاژى دى رەنگى وى شىنى قەبووى بىت.

ھەر وەسا مە لسەرى باسنى (سويىرى و شرىنى) يا ئاقى ژى كر، لى يا راست ئاق بى بىھن و بى تامە ژى، لى ھەگەر ئاقەك ب تام و ب بىھن بىت، ئەو تىشتىن دى يىنن د ئاق دا دىنە نەگەرا ھندى كو ئاق تامى يان بىھنى ژ وان وەربگرت.

* بۇچى ژيان لسەر نەختەرىن دى نىنە؟

ژبەر كو ل وىرى ئاق نىنە. ئاق ئىك ژ وان كانىنن ھەرە گىرنگە ل جىھانى، كو بىنى وى چو تىشت نەشىت بىزىت. مەرج نىنە كو ئەق ئاقە يا رۇن (شەل) بىت، بەلكو ئاقى سى دۇخ يىن ھەين، ئەو ژى:

۱/ دۇخى شەل: وەكى ئاقا بارانا، كانىيا، گۇلا و دەريايان.

۲/ دۇخى رەق: وەكى بەفرى، گىزىلۇكى و قەراسى (جەمەدى).

۳/ دۇخى گاز: وەكى نەورا و ھەلمى.

د ئاق ھەر سى دۇخان دا مولكولن ئاقى (H_2O) وەكى خوەنە و ناھىنە گوھارتن.

ئاق د بىن پلەيىن د بىن سىفرى دا دقەرست و د پلەيىن نىشەرا (۱ - ۱۰۰) پلنن سانتيگراد دا دبتە ھەلم.

واتە ھندى پلەيا گەرماتىن زىدەتر بىت، ئاق ژى زويتر دبتە ھەلم.

پرسیار ژ وه و بهرستف ژ مه

بوچی دهمی بالنده دنقن، لسهر پییه کی
رادوهستن؟

پ/ ساهر عهبدلمهك:

ب: ههفالی مه راست دبیزت.. ئههری وه ژى ههتا نوکه بالنده دیتینه دهمی نقتی؟ هوین ژى پیچه کی ههرا خوه بکهن کا بوچی ل دهمی نقتنی بالنده دکهفنه سهر پییه کی و هندهك جاران سهرى خوه ژى دکهنه د نافه چهنگین خوه را؟ بهلی زاروکین خوشتی.. پیین بالندا بهر پییه نین و داکو بالنده گهرماتیا لهشی خوه د ریکا پیین خوه را ژ دهست نهدهن، پیه کی خوه دکهنه د نافه چهنگین خوه را یان دکهنه دنافه بهرین نهرمین بن زکی خوه را و لسهر پیه کی ب تنی رادوهستن. و ههر ژ بهر فی چهندی یه هندهك بالنده (ب) تاییهتی ئهوین نکلی وان دریزتر) سهرى خوه ژى دکهنه د نافه چهنگین خوه را.

بوچی دهمی مروه دترسیت، رهنگی وی دقولیت؟

پ/ دهریا خهلات:

ب: زاروکین دهلال.. ل دهمی ترسیان، تورهبوون و خهمین گهلهك زیده، نه تنی رهنگی مروفی دقولیت، بهلکو هندهك گوهورینین دی ژى ل مروفی دیار دبن، کو ئه و دبنه دو جور:

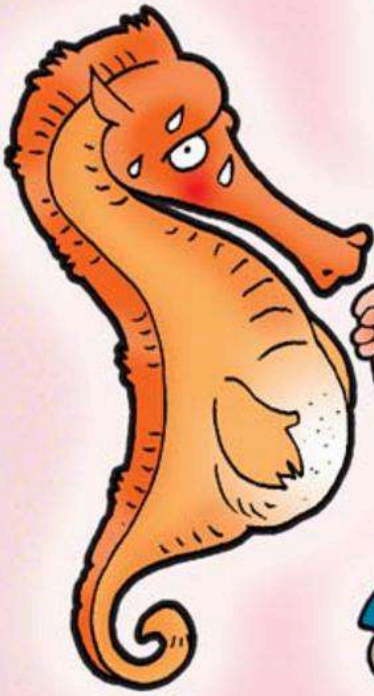
(۱) گوهورینین دهرهکی: ئهف گوهورینه ل سهر رهنگ و روخساری مروفی دیار دبن، وهکی: زهربوونا رهنگی روی، گوهورینا دهنگی، مهزنبوونا بیبیکا چافی، رهجفینا زهفلهکان و.... هتد.

(۲) گوهورینین هوندری: ئهف گوهورینه د نافه لهشی دا روی ددهن، وهکی: تیکچوونا ریژا شهگری، تیکچوونا ریژا هورمونا ئهدرنالین، جهمسینا بههز یا خوینی، بلندبوونا فشارا خوینی، زیدهبوونا خوینی، هسکبوونا گهورینی، زیده لیدانا دلی و.... هتد.

پرانیا فان گوهورینان ژ ئهجمانی چهلهنگبوونا وی پارچا دهزگههی عهصهبی یه ئهوی دبیزنی (سهمپاتیک): چونکی بهرههفکرنا لهشی بو ههر پیرابوونه کی یان هر کریارهکا بههز ل ههمبهر مهترسیان ژ ئههکین سهرهکی بین (سهمپاتیک)ی دهینه هژمارتن.

تەرپا ئو وزانسا . . . ؟ !

۱) ھەكەر كوریا سفۆرەى ژېفە بیت، دى ئىكا
دى ل شوینی ھیتەفە، و ھەگەر گويزین وی ژ
مالبیتكا وی بیننه دەر ژ قەھرا دمریت.

۲) دلى شیرى یى ل رەخى راستى، و ژ دلى
ھەمى گیانەوهرین درنده بچویکتره، و د سەر
قى درنداتیا خوہ را ژ دەنگى دیکلى دترسیت.
(ئومید خالد حەسەن)

۳) یاریکەرەکنی تەپا پنییا بەرازیلی، نەخشی
ئالایی وەلاتنی ھولەندا یى کیشای.

۴) ئیکانە یاریا کو لسەر بانى ھەیفى ھاتیه
کرن، یاریا (گولف) بوو، کو رائیدی ئەمریکی
(ئالان شیردی) ئەف یاریه یا کری.
(دەیکا نازەلینی)

۵) د نأف ھەمى گیانەوهران دا یا مى ھیکا دکەت
یان تیشکا دئینیت، لى ل دەف ھەسپى
دەریایی، یى نیر.

۶) گەدە(معدە) یى ھەسپى ئافى مەزنترین
گەدەیی زیندەوهران دەیتە ھژمارتن.
(نیبار مسعود)

ژیدەر:

- ۱) باز ھەم بە من بگو چرا؟، ئارکدی لئوکوم
- ۲) سیستەما روژ و جیھان، خالدی ئەزیز
- ۳) بئەمایین جوگرافیا گشتی، نەشوان شوکری ھروری
- ۴) چەند سائتەکین ئینتەرنیتی ب زمانى فارسی

پیشیا بهردا رویقی

و. ژنگلیز: زهت یوسف

جاره‌کی رویقیه‌ک تووشی ده‌حل و دریه‌کی بوو و جوکه‌کا بوشا نأقی که‌ته بهر سینگی. ده‌می دا خو ل سهر جوکی را هاقیت و دمر باز که‌تن کوریا وی که‌ته هنده‌ک قهره‌م و دمه‌لی و تی نالزیا و ما ناسی. رویقی سهرنشیف ما هه‌لاویستی و سهری وی شور بوو. د نأف گز و گیای دا و کوریا وی زی بو سهری یا قیت و دیار بوو. رویقی هندی کر و نه‌کر ما د وی حالی دا و چ چاره نه‌دیتن. کومه‌کا پیشیا دمرده‌سهریا رویقی دیتن و بهردانه کوریا وی و خوینا وی میتن.

د وی ده‌می دا ژویژویه‌ک ل رویقی تشقی و دلوقانی پی بر و گوتی: جیرانی رویقی، تو یی د حاله‌کی ته‌نگا‌ف و په‌ریشان دا.. نه‌فان پیشیا تو خواری.. نه‌ز دی هاریکاریا ته که‌م و پیشیا ژ ته ره‌فینم.

رویقی گوت: ژویژوی، جیرانی منی هیژا.. قه‌ت وه نه‌که و نه‌فی قه‌نجینی ل من نه‌که!!

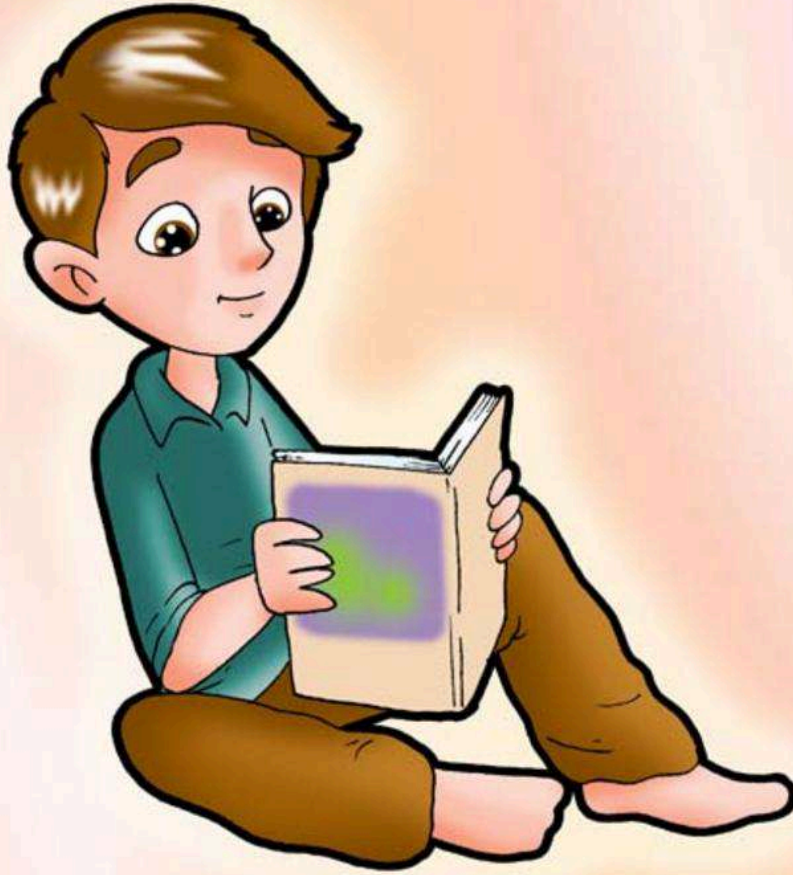
ژویژوی پرسیار ژی کر: چما؟! ته خیره مامی رویقی؟! رویقی به‌رسف دا: ههر وه‌کی تو دبینی نه‌فان پیشیا ب که‌یفا دلی خو خوینا من میتن و تیر بوون. نه‌گهر تو وان رابته‌قینی کومه‌کا دی یین برسی دی هین و نه‌و خوینا مایی زی دی میژن و من کوژن!

ژیدمر: ژ سایتی www.omanidream.net هاتیه وهرگرتن.

پەرتووك

قەگىر كورەماركى

ھەرۋ ئەز تىر دخوینم

جوان پەرا دەھلینم

چ جارا نادیرینم

ژیانی تیدا دبینم

★ ★

پەرتووكا من ھەر تىشتە

چەك و ھەقال و پىشتە

ھزر و بىر و رەوشتە

بۇ ژيانى بەھىشتە.

پەرتووكا من جوانە

گولە دل بۇ گولدانە

ھەمى خوشى و ھیانە

ھەرۋ من دگەل ژفانە

★ ★

رىكوپىك و بژوینە

تزی پەھىقین شرىنە

پەرىن وى رۇناھینە

ھەمى بۇ من زانینە

★ ★

جۆرین وەرزشک

بەرھەشکر: بابى ھاشى

بۆكسانى

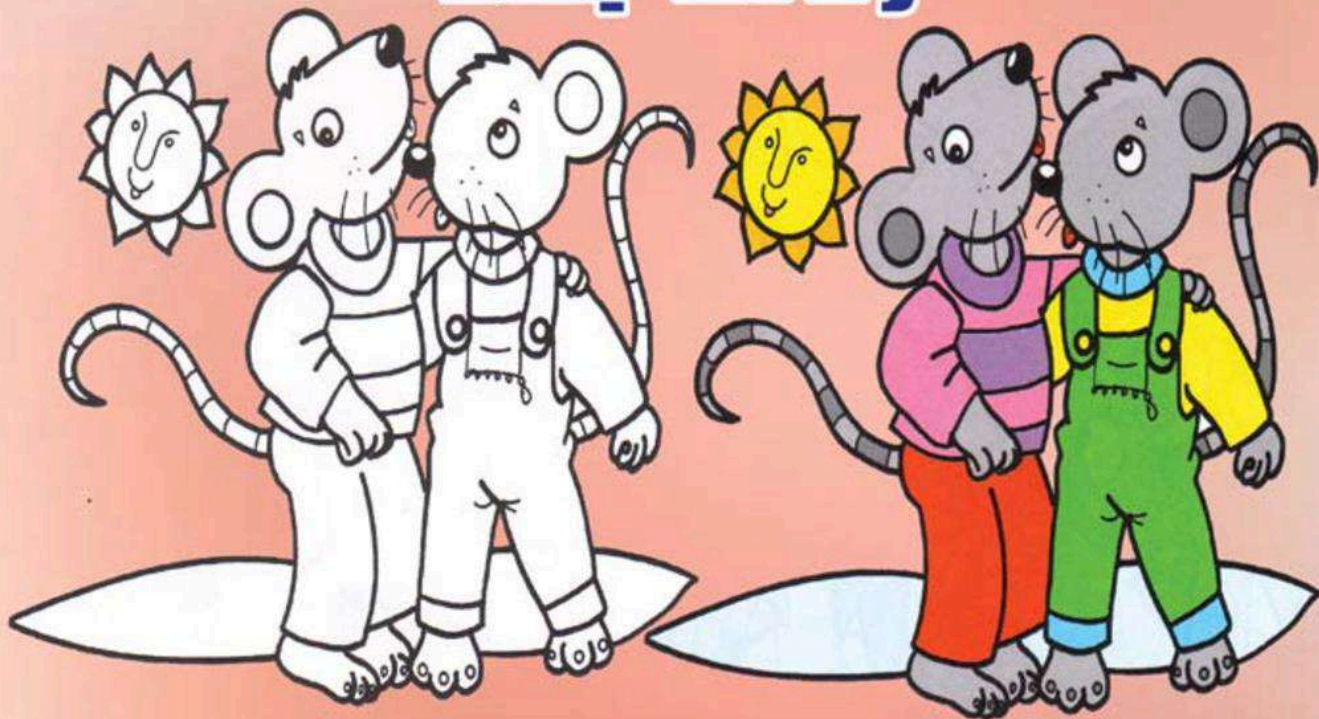
بۆكسانى ژى ئىك ژ وان يارىين ھەرە كەقنە كو مروفى د شەرىن تاك ئەنجامداى، پاشى دھزارا سىينى دابەرى زاينى بوويه ئىك ژ جورين وەرزشى، بەلگە ژى بۇ فى گۈتنى، ل گزىرتا (شېرا) ل يونانى وينىن نكراندى ل سەر ديواران ھەنە كو بۆكسانان دەستگوركىن بۆكسانى ل بەر خوە كرینه، كو ئەھ وینە ژى بۇ سالا ۱۵۲۰ بەرى زاينى دزفرت. ئەھ يارىيە ل سەر بنىاتى ھژمارا گەرا و توماركرنا نیشانان دەھتە كرن. ئىكەتيا ننگلىزى يا يايبەت بىنى يارىن قە ل سالا ۱۸۸۴ ھاتە دانان و پاشى ئىكەتيا ئەمريكى يا بۆكسانى ل سالا ۱۸۸۸ ھاتە دانان و ل سالا ۱۸۹۱ ماركىز كوينزبارى ياسايا نھو يا بۆكسانى دانا، ھەكەر گوھورىينىن سىك ل سەر ھاتبەنە كرن ژى لى، ھەتا نھو ژى ئەھ يارىيە ل سەر وى ياساين يا برىقە دچت.

يارىيا بۆكسانى ژى ۱۲ كىشە ھەنە ئەو ژى:

- ۱- كىشا سىكىيا مىشى: كو كىشا بۆكسانان ژ ۴۸ كىلوگرامان زىدەتر نەبت.
 - ۲- كىشا مىشى: كىشا بۆكسانان دناقبەرا ۴۸ و ۵۱ كىلوگرامانە.
 - ۳- كىشا دىكىلى: كىشا بۆكسانان دناقبەرا ۵۱ و ۵۴ كىلوگرامانە.
 - ۴- كىشا پەرى: كىشا بۆكسانان دناقبەرا ۵۴ و ۵۷ كىلوگرامانە.
 - ۵- كىشا سىك: كىشا بۆكسانان دناقبەرا ۵۷ و ۶۰ كىلوگرامانە.
 - ۶- كىشا سىكا ناپىن: كىشا بۆكسانان دناقبەرا ۶۰ و ۶۳،۵ كىلوگرامانە.
 - ۷- كىشا سىكا ناپنجى: كىشا بۆكسانان دناقبەرا ۶۷ و ۷۱ كىلوگرامانە.
 - ۸- كىشا ناپنجى: كىشا بۆكسانان دناقبەرا ۷۱ و ۷۵ كىلوگرامانە.
 - ۹- كىشا سىكا گران: كىشا بۆكسانان دناقبەرا ۷۵ و ۸۱ كىلوگرامانە.
 - ۱۰- كىشا گران: كىشا بۆكسانان دناقبەرا ۸۱ و ۹۱ كىلوگرامانە.
 - ۱۱- كىشا دەسەر گران را: بۆكسانىن كىشا وان ۹۱ كىلوگرامان و زىدەتر.
- ھەلبەت د ھولین تايبەت قە و ب بەرھەشبوونا دادوهرىن تايبەت بىنى يارىن قە ئەھ يارىيە دەھتە كرن و بى پتريا خانان ل سەر ھەقركى خوە تومار بكت، ئەو دى بى سەرکەفتى بت.

رەتگ بگە

تەز مېرويمە

تەدىب رېكانى

تەز مېرويمە مېرويمە
 ل بن قەرمانا مېریمە
 ناکەم یا ئەو نەبئزیت
 چونکی دى من ئیشینیت
 ناخۇم گەر نەكەم کاری
 سپىدى و نیشرۇ و ئیشاری
 ھەر گاڭیا ب کار و بارم
 لدویف دندکا گەنمى دگەرم

من سۆزە دگەل ھەڧالا
 دى پارىزم پاوانا
 ھندى من ھەبن شیان
 دى مەزىخەم ژ بو مان
 خو دویر نائىخەم ژ کۆمى
 دا بەرزە نەكەم زۆمى
 گەر ھەوہ قىا ھوین ببن ھىز
 خو بگەن ئىك دل و ئىك رىز.

تېبىنى: ئەڧ ھەلبەستە يا درىز بوو، تىن مە ئەڧ دو پارچە زى گرتن.. دگەل رىزگرتنى بو نفىسەرى.

پېستانگه‌ها يا خچين پاريزگه‌ها وهوكه‌ها

نا: هه‌لكه‌فت عه‌بدلواحد

رېقه‌به‌ريا چالاكئين قوتابخانا، پېشانگه‌ها سالانه يا باخچين (دهوك، چيمه‌ن، گولزار، مانگيش، باگيرا، تيروزك و بشكوژ) ل هولا باخچي چيمه‌ن شه‌كر.

ل دهسپيكي چهند چالاكي هاتنه ئه‌نجامدان كو د في پېشانگه‌هي دا گه‌له‌ك و ينه و كارين دهستي بين جوان هاتبوونه ناماده‌كرن. كو‌فارا سقوره ل في پېشانگه‌هي به‌ره‌فه‌بوو و نه‌فه‌فاله ديتن:

روندك دلدار / ب. دهوك: من ب هاريكاري ماموستايا خو ب كاره‌كي دهستي، كو نه‌و زي چيكرنا كراسه‌كي كوردى بوو پشكداري د في پېشانگه‌هي دا كريبو؛ چونكي نه‌ز گه‌له‌ك چه‌ز ژ جلوبه‌رگين كوردى دكه‌م. **دياري نامر / ب. بشكوژ:** ب راستى نه‌فه‌ پېشانگه‌هه گه‌له‌كا خوش بوو، هيڤى دكه‌م هه‌ر پېشانگه‌هين هوسا بو مه بينه شه‌كرن و د پېشانگه‌هي دا من و هه‌فالا خو (شانازى سترانا (شارى دى) گوتبوو.

وان ناراز / ب. تيروزك: نه‌ز پتر چه‌ز ژ وينا دكه‌م، له‌وا من وينه‌ك ل سه‌ر قوتابخانى چيكربوو و دايكا من هاريكاري من كريبوو. نه‌ز گه‌له‌ك چه‌ز دكه‌م نه‌ز زوى مه‌زن بيم و بيمه قوتابيين قوتابخانى.

سنور سه‌عيد / ب. چيمه‌ن: نه‌ز گه‌له‌ك چه‌ز ژ وهلاتى خو كوردستانى دكه‌م، ژ به‌ر هندى ب هوزانه‌كى ب نافي (كوردستان) پشكداري د في پېشانگه‌هي دا كريبوو و من جلوبه‌رگين كوردى كريبوونه به‌ر خو.

فيينا ره‌شيد يه‌حيا / ب. گولزار: نه‌فه‌ پېشانگه‌هه گه‌له‌كا ب دلى من بوو و من زي ب كاره‌كي دهستي پشكداري تيدا كريبوو كو نه‌و زي ب (ته‌فنا ده‌ستكرد) هاتبوو چيكرن. نه‌ز چه‌ز دكه‌م ده‌مى نه‌ز مه‌زن دبم بيمه ماموستايا هونه‌رى و په‌يكه‌رين جوان چيبكه‌م.

و ل دويمه‌هين رېقه‌به‌را باخچي چيمه‌ن، ماموستا (به‌يدا ياسين مسته‌فا) بو مه ب في ره‌نگى ناخفت:

نه‌فه‌ پېشانگه‌هه يا سالانه‌يه و باخچين پاريزگه‌ها دهوكى پشكدارين تيدا دكه‌ن و ل مه‌ها نيسانى ده‌سپيدكه‌ت. مه‌ره‌م زي ديار كرنا په‌يره‌وى سالانه يى باخچانه كو نه‌و زي بابته‌تين (مافين زاروكان، كومه‌لايه‌تى، نه‌ته‌وه‌يى، قوتابخانه و... هتد) نه‌.

كەرنەقالا قوتابخانا (پىرەمەگرون) يا سەرھتايى

ئا: ھېژا ۋەبىسى

ھەقالان...

كارگىريا قوتابخانا (پىرەمەگرون) يا سەرھتايى يا تىكەل رابوويە ب ھەكرنا كەرنەقالا خۇ يا سالانە يا سالا (۲۰۰۶-۲۰۰۷) ى و ئەھ كەرنەقالە ژ فان چالاكيان پىكھاتبوو:

- ۱) جوانترين بەلاڧوڭين ديوارى
- ۲) چەندىن نىگار و كەڧالين رەنگين
- ۳) چەند كارين دەستى يىن ڧەشەنگ
- ۴) ھژمارەكا ڧاڧڭين گولا ب گولڧە
- ۵) نىشاندا نا چەند پىشەيان و جەن كارى وان، ۋەك، نۆژدار و نەخۇشخانە
- ۶) گىرانا ناھەنگەكا خۇش بو قوتابيان

كۇڧارا سڧۇرە ل وىرى بەرھەڧ بوو بوو و ئەھ رابۇرتە بو خواندەڧاين خۇ نامادە كر .

كارين ھىڧداد: ب راستى كەيڧا من گەلەك يا ھاتى و من دڧىت ل پاشەرۇژى بىمە مامۇستاي ھونەرى.

خەدىجا نەمەد: من پشكدارى نەكرىبوو، بەس ئەز ھاتبوومە پىشە.. ب راستى گەلەك كارين جوان ھاتىنە نامادەكرن. ئەم سوپاسيا كارگىريا قوتابخانا خۇ دكەين بو ڧى كەرنەڧالى.

لاوين ھىڧداد: من پشكدارى د ڧى كەرنەڧالى دا كرىبوو، كو ئەو ژى ھندەك كارين دەستى بوون و ژ ھزرا من بوون، لى مالا مە ب تايىبەتى بابىن من ھارىكاريا من كرىبوو بو چىكرنا وان.

غەربيا اابد: سوپاسيا مامۇستاي خۇ (ڧەرھەنگ) ى دكەم بو ھارىكاريا ۋى دگەل من د ڧى كەرنەڧالى دا و من چەند ڧاڧك نامادە كرىبوون و من پشكدارى د بەلاڧوڭين (كوردى، بىر كارى، ئىنگلىزى و كۇمەلايەتى) دا كرىبوو و بابەتىن من ھەمى ژ ھزرىن من بخۇ بوون.

ھونەر عىسەمت نىڧبال: ب راستى كارگىريا مە زەحمەت بر ھەتا ئەھ كەرنەقالە ساز كرى و من ب دو سترانان پشكدارى تىدا كرىبوو، كو ئەو ژى (دادى لاندكى بەھژىنە) و (پايتەختى گەلى من) بوون، ھەرودسا من ھۆزانەك ژى پىشكىش كر.

ژىگر مەمەد: گەلەك وىنە و كارين دەستى يىن رىكوپىك ھاتبوونە بەلاڧكرن و ئەز بخۇ پتر ھەز ژ كارين دەستى دكەم، لەو من ب (۲) كارين دەستى پشكدارى د ڧى كەرنەڧالى دا كرىبوو، و ئەز زۇر سوپاسيا مامۇستاي خۇ (بەھزاد) ى دكەم بو ھارىكاريا ۋى.

پهیکه رین جوانیی

بهرهه فکر و فوتو : بلند محمده

نهم گهلهك تشتان دبیین و هزرا خوه تیدا دكن كا نایا نهف تشته بوجی ل فی جهی هاتیه دانان. ب تایبته پهیکه ران نهم دبیین کو ل فییره و ویراهه دهینه دانان. د هژمارین بوری ژی دا مه بهحسی گهلهكان کرییه و رامن و شروفه کرنهكا بچووک ژی دایه وان پهیکه ران. بو فی هژماری دی بهحسی پهیکه رین ل گهلیی دهوکی هاتینه دانان، کین.

زارو کین دهلال..

دهمی مروف بهر ب گهلیی دهووک دچت، دی چهند پهیکه رین جوان و پر رهونهق ل فی دهقهری بینت، وهکی جوتهکی ههسپان ل بهر وی سویلافا ب گهلی دا دهیت، ههروسا جوتهکی بهز کویفیان و بالندی بازی ل هنداف گهلی هاتیه دانان و ناههكا زهلال پیدا دهیته خوار. دیسان دناف وی باخچی ل گهلی ژی پهیکه رین دو شیران ژی هاتینه دانان و چهند وینه و تشتین دی بین جوان.

ههقالین خوشتی..

دا هزرا خوه بکین كا بوجی نهف ههمی گرنگییه ب فی دهقهری دهیته دان. بهلی دهمی هزرا خو تیدا دكن، دی دیار بت کو مهردم ژ دانانا فان پهیکه ران ل گهلیی دهوکی ب تایبته، جوانییه. دهمی مه نهف ناخفتنه دگوتن، ههقالین ههوه بین ژیر (ناری و هافی) پرسیار کرن ما پیدفیییه مروف گرنگی ب جوانکاری بدت؟ بهلی ههقالین خوشتی پیدفیییه مروف گرنگی ب جوانکاری بدت و باژیری خوه جوان بکت، مالا خوه جوان بکت. چونکو جوانی و پاقری راگرتن نیک ژ رهوشتین ههره بلندن دناف چماکان دا و ههر وسا نیک ژ پیدفیین ژیا نا نوویه. دا هزرا خوه بکن کو ههکه نهف ههمی جوانکارییه

ل گه لینی دھوک نہ با، دا چاوا ئەم چنہ ویدەری بو بینقەدانى. ژبەر ہندی ژى دقیت ہمی جھین مالا خوە و باژیری خوە پاقر راگرین، داکو بەردەوام ئەم دساخلەم بن، چونکو دبیزن ژیری ساخلەم دلەشی ساخلەم دایە.

دزاروکیڤن خوشتقی..

دەمی هەفالین هەوہ (ناری و ہافی) گوہ ل فی گوتنی بووین، سوز دان هەمی گاڤا پاقری و جوانیا مال و باژیر و جھین گشتی و پرتووک و هەمی تشتین خوە بپاریزن؛ چونکو جوانی، رەوشتە و فیان.

28/08/2006 15:55

28/08/2006 15:53

تۆرى زارگوتنا كوردان (چىشانو كىن زاروكان)

بەرھەفكرن: نومیّد خالد حسن

د نافی جیهانا (یىن ژ مه پتر) دا، دو خویشك هه بوون، نافی ئیكى (دیمی) بوو و نافی یا دی (نافی) بوو. ههردو گهلهك ژیک دویر كهت بوون و ل دهمین تهنگافیان ب ریکا ریئینگان په یوهندی دگهل ئیکودو دكرن. رۆژهكی شفانهك ژ دهفهره (دیمی) یىن بهر ب باژیری خو (نورمیی) دچوو. وی ژ نشكه کیفه گوه ل دهنگهكی بوو، كو دگوت:

هۆوۆو شفانوۆوۆ

ههگه ر تو چووی نورمیی

بیژه نافیی

دا بیت شینی و تازیین دیمیی

شفانی دگوت: عی.. عۆوۆو. و ل خودانا دهنگی دزفیری بهی وی كهس نه دیت و نه دزانی مهسه له چیه؟ دهما شقان هاتیه مال و پشتی شهقبیرییه كا دویر و دریژ، رابوو سه رهاتیا خوه یا سهیر بو میهفانین كوچكا خوه فهگیرا. وان هند دیت كو دیسان دهنگهكی بی خودان هاته گوهی وان و گوت:

ئوی بیلومه

خواری شیقوله

كوشتی سپیهوله

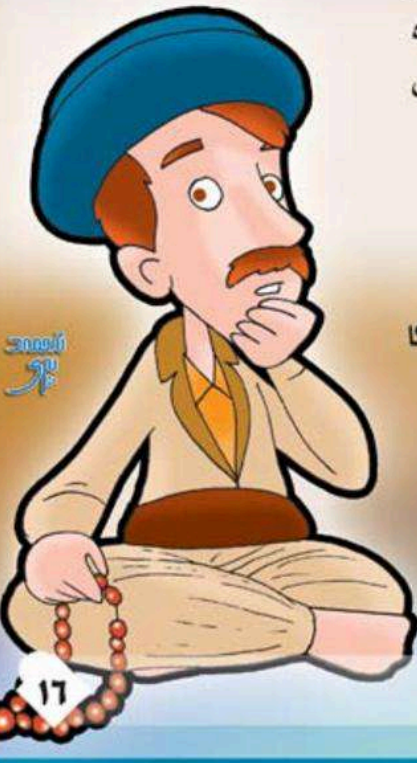
زوها كرن كه ر زیقوله

ژنویكا.. هه ی لاوی سمبیل سوره!

مه بهست ژ فان ههردو ناخفتنان نهو بوو، كو كوری (دیمی) یی مر بوو و (نافی) پى نه حهسیا بوو و (دیمی) یی دقیا ب ریکا شفانی خویشكا خوه ناگه هدار بكهت دا ژ لهككه و لوما دویر بیت، و نهو دهنگی ئیكى شفانی بهیستی یی وی بوو.

دهمی سه رهاتیا خوه ژى بو میهفانین خو دگوت، (نافی) ل ویری یا ناماده بوو و كه ربین وی گهلهك فه بوون؛ چونكى شقان هات و زوی سو حبهتا خوه نه گوت، بهلكو وی خوه شویشت و فه شویشت و خوارینا خوه خواری و ب جل و بهرگین پاقر و نوی خوه خه ملاند و شهقبیرییه كا تمام بوړاند، ژنوی بیرا شفانی سمبیل سور هات و ناخفتنا (دیمی) یی فهگیرا. لهوا ژى (نافی) یی نهو گوت یا گوتی و لیتكهك ل خوه دا و قهستا مالا خویشكا خوه كر دا پشكداری بههیا وان ببیت.

* ژ زاردهفی هیژا (پیرۆز تاها - ژینی وی ژ شینست سالان پتره) هاتیه ودرگرتن.

واری بہاری

سہدیق جی وہ لے بہرواری

دہمی سہرکہفتن بوو..
روو دی قہبن..!؟
نہم زاروکین زیخ و چہلہنگ
نہ فریزدارین ب نافودہنگ
کورین فی وہلاتی دیرین
نہ فیین جود و زاگروس
پاشہروژ و سوبا..
نہ فی جہی شرین خاک..
لی.. روزگارہ نہ فر و وہلات!؟
کوندی و توندرووی..
چارا رہش..!؟
برہان و بوورین..!؟
سہرکہفتن پیشقہہات
ژی دریز بیتن..
لاوین نیشتمان زیرین
شوینہ وارین تہورین بہرز..!؟

سہدیق

ستیر و بهختین زاروگان

باگوردان: (۲۱/۲ تا ۲/۳)

بهری ههر کارهکی نهنجام بدهی چ ل مال بیت یان ل قوتابخانی دفتیت تو باش هزرا خو بکهی دا کو تووشی شاشیا نهبی.

گۆلك: (۲۱/۴ تا ۵/۲)

په یوه نندیا هه قالینیی د ناقبهرا ته و هه قالان دا موکم بوویه، شیانه کا باش د ناقبهرا ته و هه قالین قوتابخانی دا هه یه، قی چهندی بیاریزه.

بلبل: (۲۱/۵ تا ۶/۲۱)

خواندنا خو و کارین تایبتهت ب تهفه دابهش بکه ل سهر دهمی روژانه؛ چونکی تو پیدقی خواندنیی ل گهلهک وانین قوتابخانی.

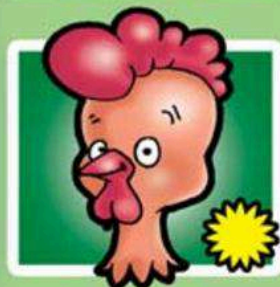
ماسی: (۲۲/۶ تا ۷/۲۲)

گهلهک داخوازیین بهردهوام ژ خیزانا خو نهکه، تو پیدقی نهنجامین باشی ل قوتابخانی نهفجا بخوینه.

دیكل: (۲۲/۷ تا ۸/۲۲)

خهلاتهکی باش دی وهرگری ل فان نیزیکا نهو زی رهنجا ته یا نهفسالهیه. روژا بهختی ته پینج شه مبه.

پهلاتینک: (۲۲/۸ تا ۹/۲۲)

ههردهم ته دفتیت تو خو ل قوتابخانی دیار بکهی کو ته شیانین ریبهریی هه نه، ل گهل قی چهندی یی زیرهک به.

نيشان باسى

پشيك: (۹/۲۳ تا ۱۰/۲۱)

ههفالهكا ته گهلهك چهز ژ ته دكهت و ههردهم دقئيت خو نيزيكي ته بكهت، بهلى تو خو ژ وى توره دكهى.

مار: (۱۰/۲۲ تا ۱۱/۲۱)

تو جهنى رهزامهنديا دايك و باب و خويشك و برايانى، قى باوهرينى ژ دهست نهده.

كهو: (۱۱/۲۲ تا ۱۲/۲۱)

تو گهلهك پارا دمهزيخى، ب تايبهتى ب كرينا شرينى و پسكيتا، ههول بده پارا كومهكه سهر نيك ژبو كارهكنى فهر.

كارك: (۱۲/۲۲ تا ۱/۲۱)

پشتى تو ژ سهيرانى زقرى ته هندهك ههفالىن خوشتقى بو خو چيكرينه، تو گهلهك پى قى چهندى يى كهيفخوشى.

داس: (۱/۲۲ تا ۲/۱۹)

ئهو خواندنا ته يا بهردهوام مفايهكى مهزن ل ته كرىه، ئهنجامين وى ل قى مههى دى دياربن.

كيسهله: (۲/۲۰ تا ۳/۲۰)

دهليقهكا سهركهفتنى يا باش دى بو ته هيت، ئهفجا ههول بده گهلهك سهركهفتنا بدهستخوقه بينى ب ههر كارهكى.

بەر شهه مین زاروگان

کچا میره

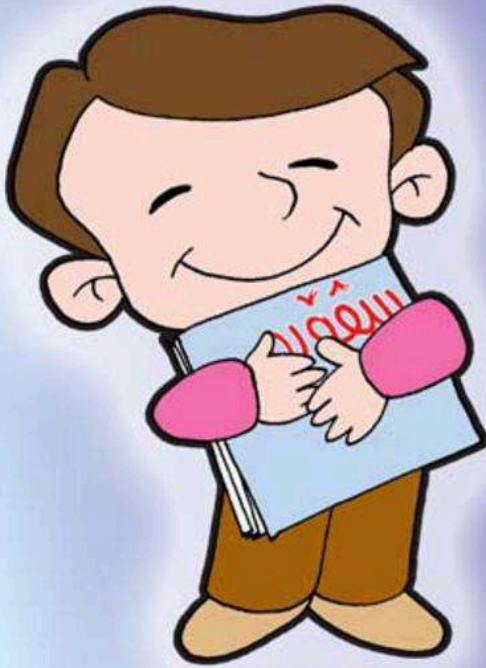
رجوان حسن عبدالجبار

هه بوو نه بوو.. میره کی کچه کا گه له ک جوان هه بوو، کو
خه لک هه می بیقه مهنده هوش بیوون.
پیره میره کی فه قیر ژی کوره ک هه بوو.. جاره کی کوری
وی پیره میری د بهر دهر گه هنی مالا میری را بوری، کچا میری
د کورکی فوکوری، کورک ژی سه و داسه ر
بوو ژ بهر جوانیا وی و ههر د گاشی دا کچک که ته دلی وی.
له وا کورکی بهر دهوام کار دکر دا بو خو پارا خر که ت و کچا
میری بو خو بینیت. ده می تیرا خو پاره فه جه ماندین
قهستا مالا میری کرن و داخو ازا خزمانین دگهل میری
کرن، لی میری مهرج هه بوون، نه و ژی دقیت کچا من
ل بهر زیر و زیقا بکیشن و قه سره کا مه زن بو ئافا که ن.
کور نه چار بوو بجیت پتر کار بکه ت و ده می ژ مالی
خو پشتراست بووی، دیسا چوو خواز گینیا کچا میری.
میری گوتی: هه وه مهر جین من بجه ئیناینه یان نه؟!
وان گوتی: به لی.
ئینا میری کچا خو دا کوری فه قیری.

سَقُورَه

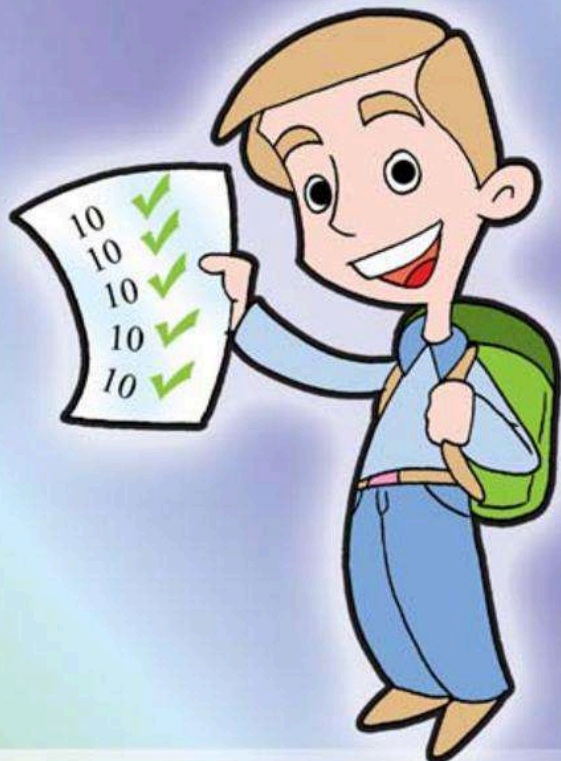
سالِح نُهَمَمَد نَسْرِي

سَقُورَه دهرناكهفیت ژ دل
 سَقُورَه دهر دكهت دلین كول
 زیده دكهت ل باخچی مه گولا
 مه دگیرینیت ل ناف بلبلا
 بو مه لیددعت هه می ناوازا
 نیشا مه ددهت دوزا
 مه یی دایه ته پهیمان و سوز
 ژ بیر نه کهین نافنی ته یی پیروز.

خواتون ل هه یقا تیساتنا

مسلم عسمهت

دی باشتر خوینین ل هه یقا نیسانی
 دا بسهر کهفین ل قوتابخانی
 * *
 دی بدهستقه ئینین پلین باش
 دا پیشقه بچین و نه مینینه ل پاش
 * *
 دی گوھ دهینه ماموستا
 دا بگه هینه هه می ناستا
 * *
 بو سه رکهفتنی دی هه ول دهین
 دا نه خوشیی ژ ژیاننی لا بدهین
 * *
 ب شهف و روژا دی کار کهین
 دا نارمانجین خو مسوگهر کهین.

ھەمى پېكقە

ئىسپان: كىلە ۋ دىمە . ۋ . ژ فارسى: مەھاباد رەمەزان سگىرە

كوتەر ئازاد ۋ شاد ل ئەسمانى دېرىن ۋ ژ ئازادىا خۇ د ئافئەسمانى شىن دا خۇشى ۋ لەززەت دېرن، پىشى دەمەكى بۇ بېنقەدانى دادانە سەر تاكەكى دارەكى. ل بىن دارى گەلەك دىكىن گەنمى لى بوون. چاقى ئىك ژ كوتەر ب گەنمى كەفت. ئارام پەرىن خۇ فەكرن ۋ ب ئىك زىرۇك خۇ گەھاندە بىن دارى، چەند دىك خوارن. گەنمى بىن خۇش ۋ نوى بوو. گازى ھەقلىن خۇ كر دا ئەو ژى ھىدەك ژوى گەنمى نوى ۋ خۇش بىخۇن. كوتەر ھاتنە خوار ۋ دادانە سەر گەنمى ۋ مژوئىلى خوارنى بوون. دەمى تىر بوو بىن ئىك ژ وان خۇ بەرھەف كر دا بىرېت، لى نەشیا، ھەست پىكر كو دەزىەك ب بىن ۋى فە ھاتىە گرېدان. كوتەر بىن دى ژى ۋەكى ۋى، دەما دىيان بىرن، ئەوان ژى ھەست ب ھى نەشيانى كر.

بهائی ههمی که تبوونه دافئی و نیچیرفان ژئی داری داروینشتیبوو.

نیچیرفانی گوهل دهنگی پرپرا کوتران بوو، ب که یف و خوشی بهره دافئی کره غار. کوتران بلهز پهرین خو لیکدان و هر نیک ژ وان بو نازادکرنا خو بزاف کر. ژ نشکه کیفه کوژیه کی دافئی ژ نهردی بلند بوو لی کوژیی دی یی دافئی هر مال نهردی.

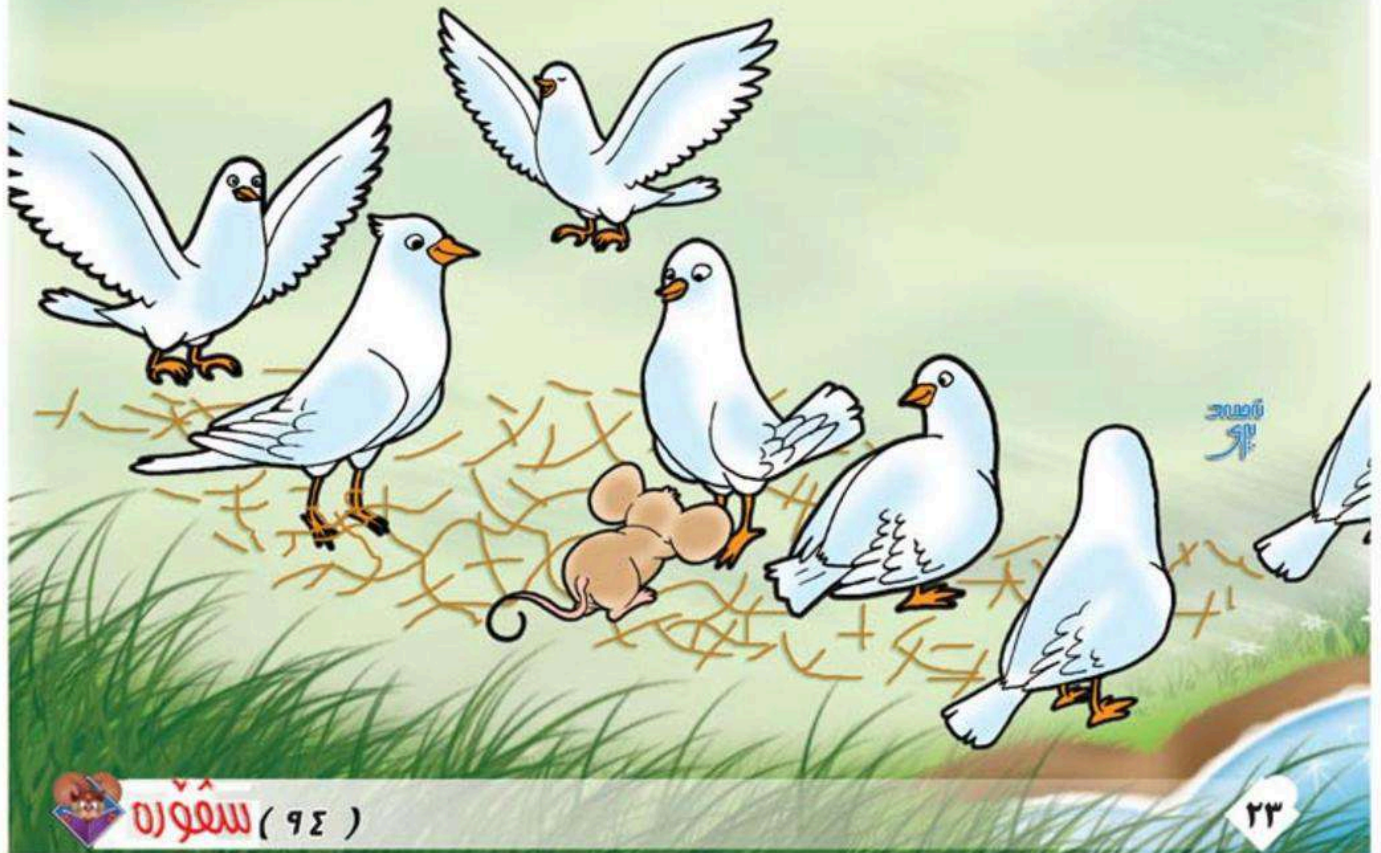
کوترهکا زانا و هشیار، کونافئی وی (توقی) بوو، گوت: هه فالین من! پیدفی بوو مه هرز کرنا کانی چ که سه کی نه ف گهنمی نوی و خوش کریه بن فی داری؟ و نه گهر مه پیچه کی هرزا خو کرنا نه م نه دکه فتنه دافئا نیچیرفانی. نوکه ژئی نه گهر نه م پیچه کی هرزا خو بکه یی و بیینه نیک دهست و نیک بریار، دی شیین خو ژ فی گرفتاریی رزگار که یی. نوکه پیچه کی بیهنا خو فه دن و ب بریارا من ههمی پیکفه بفرن.

نیچیرفان بهر دهوام بهره دافئی دکره غار، دگهل هندی (توقی) یی بریارا فرینی دا و ههمی کوتران پیکفه پهرین خو لیکدان و دافئ نهردی بلند کر و بهره فه سه مانی فرین.

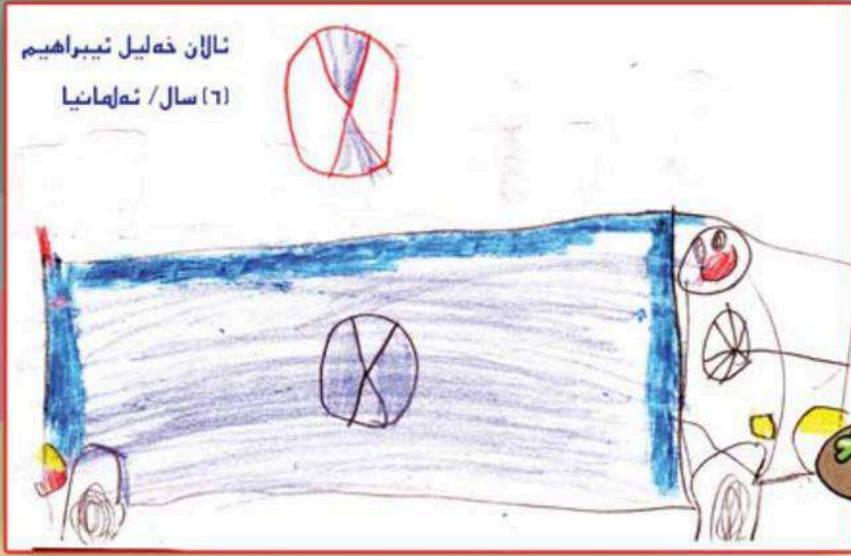
نیچیرفانی بو خو گوت: نه ف کوتره دی هر دویمایی و استیین و دادنه فه نهردی، یا باش نه وه ب دوپفرا بچم. لی کوتر ب ههمی هیز و شیانین خو دفرین تاکو ژ بهر چافین نیچیرفانی دویر که فتن. پشتی دهمه کی بو بیهنه دانی دادانه فه ب ره خ جویه کا نافی. کونا مشکه کی ل بهر لیفا جویی بوو. (توقی) هر ژ که فن دا هه فالای وی مشکی بوو، و نه ب نافی (زیرهک) گازی دکر. مشک د کونا خو فه یی نفستی بوو، ب دهنگی پرپرا کوتران ژ خه و هشیار بوو. ژ کونا خو دمرکه فت، دهمی چافین وی ب (توقی) یی و هه فالین وی که فتن، نیکسه ب نک وان فه چوو و ب دانا که فته بهر دافئا و بزاف کر (توقی) یی رزگار بکه ت، لی (توقی) یی گوت: هه فال منی خوشتی، ل دهمی کی دافین بین هه فالین من بقه تینه و باشی یی من، نه ز چه ز دکم سه رمتا هه فالین خو نازاد بیینم.

(زیرهک) ی بلهز دافئا دانه بهر دانا و قه تاندن. کوتر نازاد بوون و ههمیان پیکفه سوپاسیا مشکی کرن. و نافه کا ته زی فه خوارن و دیسان نازاد و شاد بهره فه سه مانی فرینه فه.

دهمی کوتران خو نازاد دیتین، ههمیان پیکفه سوز دانه هه فئو، کو چ جارن فی شاشین دووباره نه که نه فه، دا تووشی چ گرفتین دی نه بن و نه که فنه دافین نیچیرفانان.

نالان خلیل نیبراهیم
(۶) سال / نهلما نیا

نالین نهدیب

(۵) سال / نهلما نیا

نولین نهدیب

(۷) سال / نهلما نیا

سەردار كێستەیی

كارىكەتتار

Sardar Kesteyi

بهريكانه؟

پرسیارین قی هژماری:

(۱) ناڤی سى دوزگه هین راگه هاندنی بین کوردستانی بنڤیسه.

(۲) ناڤی سى هوزانقانی کلاسیکی بین کورد بنڤیسه.

بهرسقا پرسیارین هژمارا بوری:

بهرسقا پرسیارا ئیکى: ۱۹۹۱/۳/۱۴

بهرسقا پرسیارا دووی: کوردی - عهره بی - ئینگلیزی - سریانی -

تورکمانی - فهره نسی

پشتی گه لهک زاروکان بهرسقا پرسیارین مه داین و

بهرسقین دروست هاتینه ههلبژارتن، و پشتی پشکی،

خهلات بو فان زاروکان دهرکهفتن:

(۱) سیلاڤ ئه بوبه کر موسا

(۲) بیلان مینهقان حهسهن

(۳) بیریا یوسف

ئهم پیروزبایا فان هه فالان دکهین و هیقیه پشتی

دهرکهفتنا کوڤاری، سه ره دانا باره گایی کوڤارا سڤوره

یین نوی ل [تاخی رهزا، جادا شهیدین ئیکی شواتی - ل

تهنشت ریڤه بهریا بهر لافکرنا بهر هه مین گازی] بکهن

دا خه لاتین خو وهر بگرن.

تیبینی:

داخوازی ژ وان زاروکان دکهین بین پشکداری د

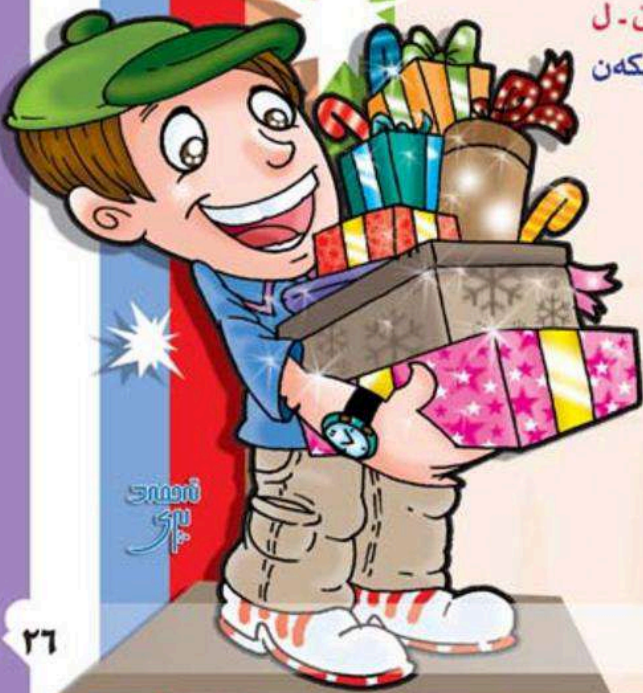
کوڤارا سڤوره دا دکهن، ههر بابته کی بهنیرن ناڤی

خو یی سیقوی ل سه ر بنڤیسن و دگهل دا وینه یه کی

فریکهن.. ب تایبته دهمی هوین پشکداری د

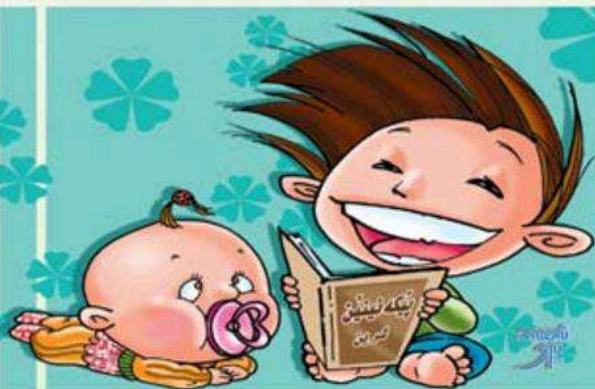
بهریکانی دا دکهن دا ژ مافی خو بی بهر نه بن..

دگهل سوپاسیان.

سڤوره

پیکه نین

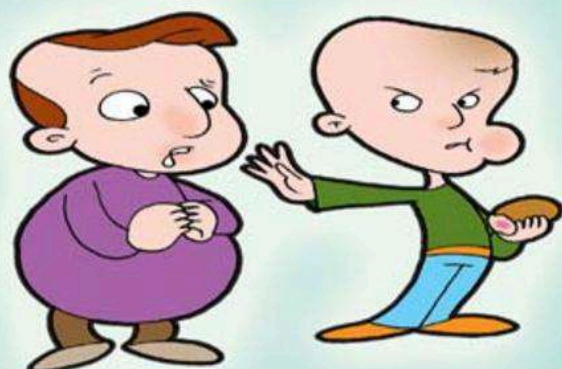

ژنکه کی گوته ژنکه کا دی: کوری من گه لهک ب
نه دهب و توره یه.

ژنکا دی گوته: چاوا؟

وی گوته: دهمنی دچیته بهر سه لاجنی دهرگه هی
دقوتیت؟

خالد خهیرس

ئیکی کیکهک دخوار و یی ژ هه فالنی خو
سل بوو. هه فالنی وی گوته: شهرمه نه م
ژیک دسل بین. وی گوته: بلا دی ناشت بین،
به لنی پشتی نه ز کیکا خو خلا س دکه م!
سامس بیلا

$10 \times 1 = ?$ دینار

ماموستا. ئیک لیكدان سنی، دی بیته
چه ند؟

قوتابی: سنی

ماموستای سنی روبعه (۲۵۰ دیناری) دانه
قوتابی.

قوتابی گوته: ماموستا.. خوزی ته گوته
ئیک لیكدان ده!!

ئیسرا عسمهت ئیتویتی

ئیکی گوته: هوین
دزانن پشتی هه فالنی
مه مایه بی پاره
نیقه کا هه فالین وی
لگه ل ناگه ریین؟
یی دی گوته: پا نیقا
دی؟

یی ئیکی گوته:
هیشتا

نه حه سیاینه کو یی
بی پاره یه!

سهر دار

شاننا مېشا هنگځينی

وهرگيران ژغوره بېی: هه لږ عه له سه ليم

سيناريو: عيماد يونس

نۆھ... پەنجەرا مە یا
شکەستی!

چەند کۆردەکی شیمە، پەنجەرا هەقلا من
(هیشی) یێن شکاند!

ل کیری بدم.. ل کیری بدم..

هەما دێ ل تەپا هە دەم، نەوا
هەلاویستی ب داری هە!

نیک.. دو.. سێ

هەواره.. هەواره.. مێشا
هنگینی یا ب من وەر هاتی.

(نەه گروفر دەرکەفت شانا مێشا هنگینی)
شانه خراب بوو و هەمی مێش چوونی..

Havîngehên Kurdistanê

Sivore

Sîlav

Havîngeheka zor xoşe.
Dikevîte beramber
bajêrê Amêdiyê û
(5km) jê dûre. Bilindiya
wê li ser astê deryayê
digehtë (1150)mêtran.
Bilindahiya sîlavê bixor
jî (25) mêtrin û gelek
darûbar yên lê heyn.
Xelkê Kurdistanê û
dervey Kurdistanê ji ber
seqayê wê yê fênik
qesta wêrê diken, bi
.taybetî li werzê havînê

Em zarokin

Yunis Behram

Em zarokin em zarok
Em zarokên cîhanê
Em bicûkin bê guneş
Hez dikin ji jiyane
**

Nas nakin em cudabûn
Zer û sipî û reşbûn
Hemû j' dana Xwedaye
Ev jiyana li gerdûn
**

Zarên medya û mîtan
Zaza, kurmanc û soran
Dest bigrin bikin govend
.Seranserê Kurdistan

بشکورتین سفقوره

يوسف ئيراهيم مستهفا

ردوان نازاد ئيراهيم

بارين ههفال محهمهد

زبهات عهبدوللا عههمر

كاروان يوسف مهحموود

لاوين زهكي عوبهيد

سيروان عهلي شنگالي

بارين خهيري نهحمهد

دارا بشار

لهيلان بشار

نالا عهبدولخالق

جنار ياسين

لافين ميفان

حاجي شيردل

نيوار فارس

داليا نعمان

